

2021

**PREPORUKE I SMJERNICE
za unapređenje
podrške i reintegracije
preživjelih rodno zasnovanog nasilja
za Grad Bijeljina
i Opštinu Ugljevik**

Fondacija „Lara” Bijeljina, april 2021. godine

Sadržaj

I - Uvod	2
II - Metodologija rada	2
III - Obrada prikupljenih podataka i ključni nalazi	4
III.1. Žene sa iskustvom nasilja	4
III.2. Službe zapošljavanja	4
III.3. Centri za socijalni rad	5
III. 4. Gradske/opštinske uprave	6
IV – Preporuke i smjernice	7
Izvori	9

*Regionalni projekat: „Institucionalizacija kvalitetnih usluga za podršku i integraciju žena koje su preživjele nasilje“
Projekat podržan od:*

I – Uvod

PREPORUKE I SMJERNICE za unapređenje podrške i reintegracije preživjelih rodno zasnovanog nasilja razvijene su u okviru projekta „Unapređenje institucionalizacije lokalnih propisa i politika za podršku i reintegraciju žena žrtava rodno zasnovanog nasilja“, koji je Fondacija „Lara“ realizovala u periodu od 1. januara do 30. aprila 2021. godine **na području grada Bijeljina i opštine Ugljevik.** Projekat je podržala Fondacija „Udružene žene“ iz Banja Luke u okviru regionalnog projekta **Institucionalizacija kvalitetnih usluga za podršku i integraciju žena koje su preživjele nasilje,** koji finansira **Austrijska razvojna agencija.**

Cilj projekta bio je da se poboljšaju lokalni propisi i politike koji su od značaja za reintegraciju žena sa iskustvom nasilja u odabranim lokalnim zajednicama.

Projektne aktivnosti uključivale su praćenje i analizu provođenja zakona iz oblasti socijalne zaštite, socijalnog stanovanja, zapošljavanja i besplatne pravne pomoći, sa posebnim fokusom na zapošljavanje i socijalno stanovanje. U procesu realizacije projekta uspostavljena je saradnja sa strukturama vlasti i uprave i u Bijeljini i u Ugljeviku, kao i sa svim javnim službama koje provode propise iz ove oblasti i obezbijeđen pristup traženim lokalnim propisima, politikama i statističkim podacima o radu javnih službi u obje zajednice.

II - Metodologija rada

Projektna metodologija je uključivala održavanje radnih sastanaka sa predstavnicima lokalnih vlasti i centara za socijalni rad u Bijeljini i Ugljeviku, sastanak sa Filijalom JU Zavod za zapošljavanje Republike Srpske u Bijeljini i uspostavljanje i definisanje saradnje. Sve ciljne institucije potpisale su sporazume o saradnji na realizaciji projekta čime je obezbijeđena i provedba i potencijalno, održivost projektnih rezultata.

*Regionalni projekat: „Institucionalizacija kvalitetnih usluga za podršku i integraciju žena koje su preživjele nasilje“
Projekat podržan od:*

U svrhu istraživanja i analize stanja kreirana su 4 (četiri) istraživačka alata – upitnik za centre za socijalni rad, upitnik za lokalne uprave, upitnik za vođenje fokus grupne diskusije sa ženama koje su preživjele nasilje u porodici i tražile institucionalnu zaštitu i upitnik za službe zapošljavanja.

Upitnik za centre za socijalni rad imao je 3 (tri) cjeline: u prvom dijelu traženi su odgovori na koji način se evidentiraju žrtve nasilja kao korisnice prava iz oblasti socijalne zaštite, izdvojeno ili u okviru ukupnih socijalnih usluga i prava pruženih građanima, dio upitnika bio je tabela za prikaz socijalnih usluga obezbijeđenih za preživjele nasilja u porodici (ako takva evidencija postoji) i u trećem upitnika dijelu pitanja su bila usmjerena na kapacitete centara za socijalni rad za obezbjeđenje socijalnog smještaja/stanovanja za žrtve nasilja. Ostavljena je i mogućnost da osobe koje popunjavaju upitnik daju prijedloge za unapređenje usluga i prava za žrtve nasilja u porodici u svojoj lokalnoj zajednici.

Upitnik za lokalne uprave tražio je odgovore na pitanja da li postoje lokalni propisi i dokumenti u kojima su žrtve nasilja u porodici prepoznate kao korisnice prava i lokalnih politika; da li lokalna uprava ima evidenciju o rasprostranjenosti nasilja u porodici u svojoj zajednici, da li postoji lokalno koordinaciono tijelo koje prati stanje nasilja u porodici i da li je potpisan lokalni protokol o postupanju u slučajevima nasilja u porodici, da li postoji posebna budžetska stavka za zbrinjavanje žrtava nasilja u sigurnu kuću, o načinu izvještavanja lokalne skupštine o stanju nasilja u porodici u zajednici, saradnji sa drugim akterima/organizacijama civilnog društva i o kapacitetima za socijalno stanovanje i dostupnosti socijalnih stanova za žrtve nasilja.

Pitanja za JU Zavod za zapošljavanje ticala su se vođenja evidencije i pristupa preživjelih nasilja vladinim programima zapošljavanja.

Upitnik za fokus grupne diskusije sa žrtvama imao je četiri tematske cjeline. Cilj je bio obezbijediti primarne podatke na koji način su žene rješavale ključne egzistencijalne probleme u postupku izlaska iz nasilja – stanovanje, brigu od djece, zapošljavanje i pravnu pomoć u ostvarivanju prava, od koga su i na koji način su dobile pomoć i podršku.

*Regionalni projekat: „Institucionalizacijakvalitetnih usluga za podršku i integraciju ženakojesu preživjele nasilje“
Projekat podržan od:*

III – Obrada prikupljenih podataka i ključni nalazi

III.1. Žene sa iskustvom nasilja

Fokus grupne diskusije sa žrtvama nasilja u obje lokalne zajednice pokazale su da žene nemaju dovoljno informacija o pravima i uslugama iz oblasti socijalne zaštite i socijalnog stanovanja koje imaju zbog preživljenog nasilja i da malo znaju o pružaocima besplatne pravne pomoći iz javnog sektora, te da se uglavnom oslanjaju na pravne usluge Fondacije „Lara“, koje su besplatne i da povremeno, kada imaju sredstava plaćaju advokate čijim zastupanjem nisu uvijek zadovoljne. Žene su iznijele generalan problem informisanja, ne znaju od koga i na koji način dobiti informacije i najsigurniji „kanal“ za informisanje i dalje im je dolazak u NVO ili pozivanje SOS linije 1264. Iznijele su problem da teže pronalaze posao ako poslodavci znaju da su žrtve nasilja i da im je potrebna podrška u kontaktu i sa službom zapošljavanja i poslodavcima, „da ih se preporučí“.

Kao prioritetnu potrebu navele su, većina njih koja ima djecu mlađeg uzrasta, pomoć oko brige o djeci, ili besplatan produženi boravak u školama ili besplatan boravak u vrtićima i pomoć u nabavci školskih udžbenika, i školskog pribora.

III.2. Službe zapošljavanja

Od 2019. godine, Biro Zavoda za zapošljavanje u okviru evidencije o nezaposlenima ima izdvojene žrtve nasilja kao posebno kategoriju, ali navode da je mali broj osoba evidentiran u ovoj grupi – godišnje, jedna ili dvije. Za razliku od Bijeljine, Biro za zapošljavanje nema evidenciju žrtava nasilja u kategoriji nezaposlenih osoba, iako Zavod za zapošljavanje vodi jednoobraznu, centralizovanu evidenciju, što ukazuje da u ovoj zajednici stanovništvo nije dovoljno informisano o pravima žrtava nasilja ili da žene koje su preživjele nasilje ne žele da se evidentiraju u traženju posla na ovaj način.

*Regionalni projekat: „Institucionalizacijakvalitetnih usluga za podršku i integracijuženakojesu preživjele nasilje“
Projekat podržan od:*

U okviru vladinih programa zapošljavanja koje provodi Zavod za zapošljavanje, posebna linija podsticaja i subvencija za zapošljavanje i samozapošljavanje ustanovljena je za ranjive grupe žena među kojima su i žene žrtve nasilja u porodici. Prema podacima dobijenim iz Zavoda u Bijeljini i Ugljeviku, u protekle dvije godine samo je jedna žena sa statusom žrtve nasilja, zaposlena jer do sada nije bilo prijavljenih korisnica zainteresovanih za ove programe, kao ni zainteresovanih poslodavaca.

III.3. Centri za socijalni rad

Centar za socijalni rad Bijeljina podatke o korisnicama/cima razvrstava po kategoriji djeca i odrasli, i po polu. Vodi evidenciju o žrtvama nasilja, kao i evidenciju o pruženim uslugama socijalne zaštite, ali navedene evidencije nisu objedinjene, odnosno u podacima o pruženoj socijalnoj zaštiti nisu izdvojene žrtve nasilja. Bijeljinski Centar za socijalni rad raspolaže određenim brojem objekata za socijalni smještaj, neki od tih objekata su u vlasništvu Centra, i nisu uvršteni u fond socijalnih stanova koji vodi Grad, neki od njih su u dobrom, a neki u lošem stanju. Ovi objekti su prema potrebama, bili na raspolaganju i žrtvama nasilja u porodici za privremeno stanovanje. Objekti su u dosta lošem stanju, jer Centar ne dobija sredstva iz budžeta Grada za njihovo održavanje. Povoljna okolnost je što oni mogu biti na raspolaganju žrtvama hitno, prema potrebi, za razliku od socijalnih stanova koji se dodjeljuju na korištenje putem javnog poziva.

U Bijeljini su, Odlukom o proširenim pravima iz socijalne zaštite, prepoznate i žrtve nasilja u porodici.

Centar za socijalni rad Ugljevik u vođenju evidencija o korisnicama/ima socijalne zaštite izdvaja žrtve nasilja kao posebnu kategoriju u pogledu svih prava koja ostvaruju, i dalje ih razvrstava po dobu i polu. Žrtve nasilja kao korisnice nisu prepoznate u Odluci o proširenim pravima iz socijalne zaštite opštine Ugljevik („Službeni bilten Opštine Ugljevik“, broj: 1/2019), s tim što ova Odluka uopšte ne sadrži odredbu o tome ko su korisnice/i proširenih prava iz socijalne

*Regionalni projekat: „Institucionalizacijakvalitetnih usluga za podršku i integracijuženakojesu preživjele nasilje“
Projekat podržan od:*

zaštite, i analogno tome primjenjuju se odredbe Zakona o socijalnoj zaštiti Republike Srpske. Od svih prava iz socijalne zaštite u prethodne tri godine žrtve nasilja su bile korisnici samo prava na jednokratnu novčanu pomoć i prava na jednokratnu pomoć u naturi (prošireno pravo i usluga).

III. 4. Gradske/opštinske uprave

GU Grada Bijeljina poštuje zakonski predviđene obaveze, kao što su formiranje radnih tijela (grupa za koordinaciju i saradnju, itd.) ili donošenje podzakonskih akata (protokola, odluka, itd.) i saraduje sa drugim institucijama i organizacijama (domaćim i stranim) koje se bave ovom tematikom. Nema posebnu evidenciju o žrtvama nasilja u porodici, i koristi evidenciju CSR ili pribavlja podatke od drugih institucija. Budžet grada Bijeljina ne sadrži posebnu stavku o smještaju žena žrtava nasilja u sigurnu kuću. Smještaj žrtava u sigurnu kuću se finansira iz budžeta CSR. Gradska uprava se uključuje u kampanje protiv nasilja u porodici zajedno sa NVO. Usluge besplatne pravne pomoći su dostupne i žrtvama nasilja. Odlukom o fondu stambenih jedinica socijalnog stanovanja formiran je fond – Grad raspolaže sa 89 jedinica i iste su dostupne i žrtvama nasilja. U martu mjesecu 2021. godine usvojen je Akcioni plan za prevenciju i suzbijanje nasilja prema ženama i nasilja u porodici za period 2021-2025. godine. Grad Bijeljina ima Odluku o proširenim pravima i uslugama u oblasti socijalne zaštite u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti. Status žrtve se u svim insitucijama dokazuje na isti način, potvrdom koju izdaje Centar za socijalni rad.

Opština Ugljevik je formirala lokalno tijelo za koordinaciju Rješenjem o imenovanju koordinacionog tijela u cilju uspostavljanja efikasnog sistema zaštite žrtava nasilja u porodici i nasilja nad ženama. Zaključen je Protokol o saradnji u oblasti zaštite od nasilja u porodici.

Aktivno učestvuje u svim aktivnostima i projektima u ovoj oblasti, i obezbjeđuje pomoć i saradnju svim institucijama i ustanovama, kao i udruženjima građana, koji se bave problemima u ovoj oblasti. Opština Ugljevik ne vodi evidenciju o stanju nasilja u porodici, kao ni evidenciju o ženama i djeci koja su preživjela nasilje. U svojim programima, planovima i strateškim

*Regionalni projekat: „Institucionalizacijakvalitetnih usluga za podršku i integraciju ženakojesu preživjele nasilje“
Projekat podržan od:*

dokumentima trenutno ne prepoznaje posebno žrtve nasilja u porodici kao korisnice/ke. Budžet opštine Ugljevik ne sadrži posebnu stavku o smještaju žena žrtava nasilja u sigurnu kuću. Ne izrađuje posebne izvještaje za Skupštinu opštine Ugljevik o stanju u oblasti nasilja u porodici. Nema formiran Fond socijalnog stanovanja, niti su donesene odluke i drugi akti, koje su obaveza po osnovu Zakona o socijalnom stanovanju (formiranje Fonda se očekuje u narednom periodu). Takođe, status žrtve se u svim insitucijama opštine Ugljevik dokazuje na isti način, potvrdom od Centra za socijalni rad.

IV – Preporuke i smjernice

Na osnovu obrađenih i analiziranih podataka u narednom periodu, u cilju unapređenja podrške i reintegracije preživjelih rodno zasnovanog nasilja bilo bi neophodno da;

Grada Bijeljina:

1. Zajedno sa JU Zavod za zapošljavanje, Fondacijom „Lara” i drugim akterima i subjektima zaštite organizovano radi na većoj vidljivosti programa za zapošljavanje i samozapošljavanje žena žrtava nasilja, dijeljenjem informacija javnosti i žrtvama i animiranjem potencijalnih poslodavaca za saradnju sa NVO raditi na senzibilizaciji poslodavaca,
2. Ukoliko ne postoji zakonska prepreka, unaprijediti evidencije o žrtvama nasilja u porodici koje vodi Centar za socijalni rad, integrisanjem podataka o pruženim uslugama i socijalnoj pomoći žrtvama, što bi bilo dobar osnov za kreiranje politika za održive izlazne strategije za žrtve nasilja u porodici i bolje korištenje resursa,
3. Planira sredstva za zbrinjavanje žrtava nasilja u budžetu Grada pod istim ekonomskim kodom kako je to u budžetu Vlade RS, odnosno Ministarstva porodice omladine i sporta, čime bi se rasteretio budžet Centra za socijalni rad.
4. Vрати praksu podnošenja godišnjeg izvještaja o stanju nasilja u porodici Skupštini Grada, koja je postojala do 2016. godine.

*Regionalni projekat: „Institucionalizacijakvalitetnih usluga za podršku i integracijuženakojesu preživjele nasilje“
Projekat podržan od:*

5. Provodi aktivnosti na kvalitetnijem informisanju o pravima žrtava nasilja u porodici u skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici.
6. Omogući djeci žrtvama nasilja koji su predškolskog uzrasta pravo na besplatan vrtić,
7. Omogući subvencije za komunalne usluge za žrtve nasilja u porodici kroz Odluku o proširenim pravima iz socijalne zaštite;
8. Organizuje i/ili inicira u saradnji sa nevladinim organizacijama, obrazovnim i zdravstvenim ustanovama lako dostupnu psihosocijalnu podršku za žene i djecu koju preživjeli nasilje u porodici.

Opštine Ugljevik:

1. Formira fond socijalnog stanovanja donošenjem Odluke o fondu stambenih jedinica socijalnog stanovanja za područje opštine Ugljevik, i svih pripadajućih akata u skladu sa Zakonom o socijalnom stanovanju Republike Srpske,
2. Unaprijediti zaštitu žena i djece od nasilja kroz donošenje Akcionog plana za prevenciju i suzbijanje nasilja prema ženama i nasilja u porodici za period 2021-2025. godine.
3. Unaprijedi vidljivost programa za zapošljavanje i samozapošljavanje kroz edukaciju žena žrtava nasilja i potencijalnih poslodavaca i informisanje javnosti,
4. Planira sredstva za zbrinjavanje žrtava nasilja u budžetu Opštine pod istim ekonomskim kodom kako je to u budžetu Vlade RS, odnosno Ministarstva porodice omladine i sporta, čime bi se rasteretio budžet Centra za socijalni rad.
5. Uvede praksu podnošenja godišnjeg izvještaja o stanju nasilja u porodici Skupštini opštine.
6. Razmotri mogućnost za unapređenje obima usluga besplatne pravne pomoći za žrtve nasilja u okviru opštinske službe pravne pomoći obzirom da u Ugljeviku nema ureda Centra za besplatnu pravnu pomoć Vlade Republike Srpske.
7. Omogući djeci žrtvama nasilja koji su predškolskog uzrasta pravo na besplatan vrtić.

*Regionalni projekat: „Institucionalizacijakvalitetnih usluga za podršku i integraciju žena koje su preživjele nasilje“
Projekat podržan od:*

8. Uvede redovno novčano primanje za žrtve nasilja u porodici na određeni vremenski period, kako bi se žrtvama nasilja koje su napustile dom omogućilo lakša organizacija života, stanovanje i briga o djeci, slično praksi Centra za socijalni rad Bijeljina¹

Izvori:

- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 102/2012, 108/2013, 82/2015 i 84/2019),
- Zakon o socijalnoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 37/12, 90/16, 94/19 i 42/20 – dr. uredba),
- Zakon o socijalnom stanovanju Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 54/19),
- Zakon o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 30/10 i 102/12),
- Zakon o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 97/16 i 36/19),
- Odluka o proširenim pravima i uslugama u oblasti socijalne zaštite („Službeni glasnik Grada Bijeljina“, broj: 5/13),
- Odluka o fondu stambenih jedinica socijalnog stanovanja („Službeni glasnik Grada Bijeljina“, broj: 24/19 i 3/20),
- Pravilnik o postupku dodjele stambenih jedinica socijalnog stanovanja („Službeni glasnik Grada Bijeljina“, broj: 24/19 i 3/21),
- Odluka o proširenim pravima iz socijalne zaštite („Službeni bilten Opštine Ugljevik“, broj: 1/19).

---

¹ CSR Bijeljina svakoj ženi koja je žrtva nasilja, a koja nije smještena u sigurnu kuću vrši isplatu novčane pomoći, na način da u Bijeljini ne utvrđuju radnu sposobnost takvih žena, dovoljno je da je žrtva nasilja, na takav način od odobrene novčane pomoći čitav ciklus pomoći se pokrene (u smislu iznosa na dječiji dodatak i sl.) – objasnili na sastanku službenici Centra za socijalni rad Bijeljina